

Incipit dialogus rationis et conscientie an
expediat vel debeat quis raro vel frequē
ter celebraē vel communicare nup editus p
magistrū matheū de cracouia sacre theo
logie professorem // Incipit Prologus

Multorum tam clericorum q̄ laycorū
querela est nō modica. occupatio gra
uis. et questio dubiosa. quō se habere
debeant in celebrando vel dicando. Rñ
videlicet accedere. Ruō accēdētes. motū v̄l dispositi
esse debeant. aut quibz motiuis vel in dispositiōi
bus abstinere debeant. Et an melius sit sumere
corpus cristi frequenter. aut raro. De tam vtili
et multis quod amō necessaria materia sepe iter
rogans pluries interrogatus audiui varia et re
spondi. Nec tamē adhuc sic quietus sū quin se
pe disceptē et litigē in meipso. Jam volo accedere
iam nolo. hinc attrahor. illinc retrahor. nūc spe
diuine misericordie aimor ut faciam. nūc timorē
misere cōscientie aut districti iudicij terreor ut di
mittā. Et ita nesciēs quid deo magis placeat. q̄d
michi magis expediat. vereor me sepius accēdē
dū abstinendū est. et dum accēdendū ē obmittē
p̄mo quāqz tā diu disputabo mecum. dubito q̄ per
ipsa disputacōne tpus transiet. vel aliud impedi
mētum occurrēt negligo et licz aut hñs dubijs

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

a tot ambiguitatibus conscientiarū satis facere
non valeam. a hec lis nonnunquā valde bona
fit. quia ex ea confurgit discussio cōscientiæ. ut p
bet homo seipsum. Quia tamen quāq; cōscientia
erronea vel nimis scrupulosa ē. a mouetur ad
vnam partem talī motūo quo vel ad oppositā
partem vel nichil omnino moueri debet. idcirco
cōvisum est michi iudicet qui voluerit an tene
RS nō est omnino oīosum aut superfluum. au
dita. lecta. a cogitata. et que adhuc deus dare
potest pro ut ipse inuare dignabitur in vnum
quasi duelli circulum conportare. Et vtriusq; p
tis motiua quasi quadam disputationis lucta
collidere. Si forte ex hac cōcertatione magis ap
pareat q̄ pars fortiores rationes habeat a per
sequēs cui homo magis debeat cōsentire. Et q̄
in duello vel lucta debet esse pars inuadens per
sona defendēs. et arbiter diffiniens. Sit igitur ra
tio q̄ sp̄ depeatur ad optima aggrediens. Sit cō
scientia vel remordens vel timida se defendens il
la est enim q̄ cōiter a cōmuniōe retrahit vel retr
hit. Sit volūtas sup̄ vtrāq; arbit̄ iudicās q̄ eay
triūphet. et ex hoc eligens q̄ sit agendū.
Explicit plog⁹ // **In hoc primo capitulo ratio**
inquire a cōscientia quare abstineat. a ipsa vel
pond; quia dubia est.

Egredie ergo racō cōscīa; utpote minus
 iuste agēte. vel nimis timidā i hec verba
 Ruae a tā nobili sacramento ac salubri
 opere abstines et sic fugis a facie dñi. q̄ sic nobis
 appropiuaē voluit et p natuē nostre assumptōz
 et hāc sacra cōionē p quā sic nobiscū eē vsq; ad
 cōsumationem seculi repromisit. non enī est aliq̄
 alia nacō tam grādīs que habeat deos appropi
 quantes sibi sicut adest nobis deus noster cuius
 delicie est esse cū filijs hoīm. // **Cōscīētia** Et q̄re
 debere accedē. // **Racō** Nullā ne causā habes
 que te ad accedēdū inducat // **Cōscīā** Habeo
 quid motiua que me sepe multum inclinānt. ha
 teo et alia que me retrahunt vel retardant. Et q̄
 nondū video que magis racōnabilia et sequēda
 sint. hinc est q̄ in illo dubio constituta dimitto
 // **Racō** Ruae i isto dubio abstīēs et nō magis
 oppositā ptem eligis et accedis. // **Cōscīētia** At
 dua res est corpus dñicum suscipere. et nullate⁹
 arēptanda. nisi preuā bona racōne. ad dimissi
 onē vero videtur sufficere si quis nō habeat pre
 pōderantem racōnem que magis accedēdum q̄
 abstīnendum esse p̄suadeat. quā quā nondum
 habeo abstīnēdū meli⁹ eē decerno. // **Racō** Dic
 rationes te accedēdū inclināntes. // **Cōscīa**
 Has a te audire expecto ex quo mētū certamē
 vis ingredi et me tāq̄ nō recte agētem ēprehēdē

q̄ abſtineo. **M**otiva enim dubia & reſponſiones
p̄tis mee quā velut irracōnabilem reputas ad
ducam & tuas pro poſſe racōnes elidam. **R**acō
Placet qđ dīcis dummodo non proteruire. ſed
id quod racōnis eſt ſequi volueris & magis racō
nabilibus motiuis meū conſentire. **C**onſcien
tia **P**utas me libēter & ſine graui peā rixę huius
ferre miſeriam & qđ nō magis quieta eſſe vellem
& certa q̄ ſic in dubio fluctuaē. **C**erta ę ſis qđ cū
gaudio & grāciarum actiōne recipiam de quacū
qđ etiā pte reddideris me ſecurā. **R**acō **C**er
titudinem non promitto ſed hoc tibi debz ſufficē
ſi racōnabilius eſſe qđ accedas q̄ qđ abſtineas
potero pſuadere. **C**onſcienā **O**ptime cōtēta
tor. **R**acō **D**ic ergo nunquid nō mouz te ſatis
tāta vtilitas & ōſolacō totius ecclie p̄ qđ iſtitutum eſt
miſſe officiū. **C**ōſcienā **R**ue ē illa. **R**acō **R**ui
hāc ięrat nichil miuz ē ſi min⁹ ad celebrānd affici
tur. **C**ōſcienā **E**t ſi aliqđ itelligo v̄l fide cōcipio
mi⁹ vtiq; ē qđ ſciē velim vel debeat deſidero aut
ex collacōe tua āpli⁹ erudiri. **R**ō **S**acramētū
corpis xp̄i ē redēptoris noſtri & edēpōnis noſtre
memoziale dulciſſimū pignus hēditatis eterne
future iocūditatis amabile pludium arra ſpon
ſe iocale diuinum celiſ ei donatum ecclie mi
litantis cum triumphante ſuaue glutinum et
vniō fraternalis dum eandem dulcedinē qđ illa

feiuntur sine velamento. ista habet sub mirabili
 sacramento. cū veritas ibi reuelata. hic habet
 palliata. licet autē diuersimode habeatur. **I**dem
 tamē indubitanter ē qđ et de quo gaudiū hic
 a illic habetur vtrobiq; veraciter p̄sens est. sed
 illic sub visibili sp̄e feliciter videtur. hic autē sub
 sp̄e visibili mirabiliter occulta ē. **E**t si illa celestis
 iherusalem hab; deum suum iocūdus. ista autē
 militans ī terris hab; eum mirabilis. **I**lla h;̄
 omnia secu ē ista multum proficue. illa feliciter
 ista salubriter. **E**t si illa ī hoc priuilegiata est
 qđ non potest sicut ista deficē nec vltra sp̄sum
 suū amittere. habet a ista qđ illa non habet. qđ
 potest mire p̄ficere. a delectum ampli⁹ possidere
Ruis autē estimare sufficiat q̄ta vtilitas et cōso
 lacō ecclesie s̄acte pueniat dū tātum bonū quasi
 de celis ei mittitur a per fidelem ministrū ei mini
 stratur a presentatur. **P**utas ne etiam quante
 dulcedinis a iocūditanis est tante rei sacramen
 tū verbo cōficere habē deum pre ocul; cōrectare
 manib; ore fumere a alijs ministrare. **E**t ī hoc
 inter tam sibi dilectos. s. sp̄sum et sp̄sā pan̄
 phum tantū eximij amoris a mediatorem existē
 grata oīno vota sponse quibus dilecti sui presen
 ciam vehementer affectat sponsa deferre simul a
 referre. a mox reportare sp̄se plenā sponsi grām
 qua paratus est ei desiderium cordis ei⁹ tribuē

exhibere presentiam et veniendum ministro committit ut ipse
sibi sponsam sponse presentet. Quod potest sponsa non amare tam
utile sibi ministrum. scilicet sacerdotem quoniam eum sponso cordi
aliter recommendat aut quod sponsus ipse non diligit
eum tam grato et amabili sibi seruitore occupatum.
Multum censeatur diligi cui tam secreta tamque no
bilia committuntur. **V**t autem agnoscas quantum
sit ad talem ministrum benivolentia utriusque
ecce sponsus tribuit. et sponsa annuit et vices
suas committit. ut magnum illud bonum quod
sponse transmittitur ipse sumat. percipiat et ip
so fruatur. qui tanto placeret amplius quanto
dulcius frueretur. **E**st et aliud non minus alle
gium quod tamen ex radice eadem confurgit
quod est enim quem non merito delectare debeat
occasionem prebere deuotis affectibus suspirijs
et conpunctionibus scilicet seruare fidelibus ad
tot et tantas oblectaciones spirituales quas ip
si habent misse astando corpus christi videndo
reuerenter adorando et memoriam agendo sue
sanctissime passionis maxime cum minister om
nino sperare possit et debeat quod fideles deuotum
quam eo ministrante percipiant non nichil in eum
saltem optando refundant. **S**ed si non sufficit
motuum alligens accedat qui cogens. **N**onne cuius
sacerdotibus commissum est tantum minister officium
ut illud offerat **P** vivis et mortuis et in memoriam

dñice passionis dicente dño. hoc facite in meam
 cōmemoracōz. Et si officium eoz necessarium ē
 vel vtile sancte matri ecclesie: cur illud volunt ei
 subtrēre a negligere sine causa. propter quod
 ipsa ecclesia eos elegit a tantam eis contulit di
 gnitatem. Sed si non reputant illud necessariū
 vel vtile cur assumere voluerunt. Nonne etiā
 quasi cōducti videntur p cristi fideles qui ob hoc
 sacerdotibus vite stipendia cōferunt a beneficiā
 ut ab alijs magis liberi pro ipsoz salute hoc ac
 ceptabile sacrificium offerant. Alie enim oracō
 nes sacerdotum non plus. a aliquādo minus va
 lēt oracōibz simpliciu deuotoz. nisi in quātum
 ipsi gerunt officium ecclesie a reputāt personam
 ecclesie. Et quō melius p benefactoribz oratori
 bus a amicis satisfacere possunt aut quid graci
 exhibē eis. aut quid p ipsoz vel proprijs pecca
 tis sacrificium mai⁹ possunt offerre. Nec sunt q̄
 non solum vtilitate iducere. s̄ necessitate quasi
 ad frequentē celebracōnem cōpellē eos videtur
 Preferām cū piculum sit in mora a defacili infir
 mitas irregularitas aut alius defectus vel impe
 dimentū possit occurrere ita q̄ nō diu aut forte
 nunq̄ celebrare cōtingat. / **C**onscientia Mul
 tum cōuenienter presbitero q̄tum est ex pte of
 ficij vel beneficij celebrandū eē psuasisti. / **R**acō
 Cōstat ergo q̄ presbiter tota diligētia conari

debet ut celebret . nec abstinere nisi causam ha
beat legitime abstrahentem . **¶** **C**onscientia
¶ Non solum non video quomodo illud negem
sed ultra modum mirari incipio . q̄ presbiteri
talia non aduertunt . vel si aduertant quomodo
multi tam faciliter et ex minimis causis missas
obmittunt . accedunt tam difficulter a leuissime
se retrahi vel impediri permittunt . **¶** **R**acō **N**ō
irracōnabiliter moueris . si tamen etiam moue
aris cōtē teipsam . Nam cum te huius officij auā
angat quid cause habes ut iudices abstinendū
¶ **C**onscientia **A**duerto q̄ a me causas velles
habere retrahentes . cum ego magis cupiam a
te inducentes audire . **¶** Veruntamē ne proter
iure a conditum violare aut non seruare videar
Respondeo q̄ sicut racō tua ad eum qui presbiē
non est . nulla esse videtur . sic ad eum presbiterū
qui non presbitero vel layco eq̄ indispositus
est nullam efficaciam habere conprobatur . **C**e
lebrare enim quātūlibet in se sac̄mentū ecclesie
proficuum a michi tanq̄ sacerdoti commissum
sit . ego tamen talem indisposicōnem habēs pro
pter quam layco non expeditet communicare
nec licite possum nec debeo eo q̄ sacerdos sum
accedere . **S**acerdotium enī auctoritatē celebrādi
tribuit nō sāditatē q̄ sacerdos peccōi a ad cele
brādi mī⁹ dig⁹ a si corā homibz celebrāe pmititē

corā deo tamen illud agece districte prohibetur
 a si fecerit iudicium sibi manducat a bibit. absit
 ergo ut cū dāpnationis mee piculo alioꝝ salutē
 prouideam. cū nichil proffit homini si vniuersū
 mundū lucretur anime vero sue detrimētum pa
 ciatur. **N**isi ergo probaueris q̄ michi ut cristi
 ano cōicare conueniat celebrādum esse ratione
 officij nō cōiūctes. **R**acō Satis auges michi
 laborē. **C**onscientia Tu me prouocasti. **R**a
 tio Placet tibi q̄ cessem. **C**onscientia Nequa
 q̄ si magis a vehementer placet audire. si tā maḡ
 a dulcia habeat incitamenta non presbiter q̄lia
 p̄ presbitero adduxisti que si talia fuerit redar
 guram me fatebor et victā. **R**atio Non potest
 esse equale. q̄ oīa que mouere possunt xp̄ianū
 quemunq; etiā presbitero cōueiunt. **S**ed vltra
 hoc habz aliquid dignitatis sacerdotiū. **B**ene
 autem debz tibi sufficere si p̄cipua et maxima mo
 tiua que habet p̄sbiter a quilibet cristianus vel
 saltem sufficiencia motiua a forciora pro ista pte
 q̄ pro alia. **C**onscientia Bene cōtētabor. **R**a
 tio Credis in hoc sacramento panem celestem
 dari cōtinentē in se omne delectamentū a omnē
 suauitatem saporis. **C**onscientia Rius de hoc
 dubitat nisi incredulus. cū hoc dicat scriptura
Ratio Desideras ne illam delectacōnem p̄cipe
 a gustāe dulcedinem. **C**onscientia Nescio cur

te hoc quæris nisi ludo. **Racō** Minime ludo
non enim sumus in tali materia. Sed quid scire
possum si tuas responsiones priores an habeas
motiua que te retrahunt a tante gustu dulcedis
Conscientia Intellego quod occulte me subtraham
de redarguis. Sed ne a proposito nostro extraha-
mur ad alia queso te de hoc non queres. nam quod
uis peccatis et vicijs meis ab hac dulci consola-
tione seducta ipsa tamē est quā sūme desidero
ymmo quam in omnibus studijs et exercitijs
meis quero et obtinere laboro. **Racō** Iuste
moueris et bonum est desiderium tuum. Et si que
mirandum esset si hoc desiderium non haberes
sic non minus mirabile videtur quod habens tale
desiderium a susceptōne illius sacramenti te emo-
ues in quo scis aut credis illam suauitatem quā
queris verissime contineri. Cui enim non mirū
videatur si quis vinum vehementer appeteret
et vas nollet tangere in quo esset. **Conscientia**
Ommino concluderes si solum hic vel melius
quod alibi hauriretur illa dulcedo. nunc autem ali-
quoāens alijs exercitijs et per alia media me-
lius videtur posse hauriri illa dulcedo. utpote
interdum plus in secreta oratione quod in celebra-
tione solempni. nam quandoque genua flecten-
tes in angulo plus deuotionis et consolationis
percipiunt quam presbiter celebrans in altari

Ratio Licet aliquando celebrās occasionem
 distractionis habeat. ceteris tamē pibus esse nō
 potest q̄ quis maius promotiū ad deuocōnem
 habeat p̄ alia media q̄ p̄ istud. p̄sentia enim cor
 poris ihesu cristi sub hoc sacramento que ad exā
 tādā deuotionem ordinata est. si non est p̄mo
 tiua ad gratiam. nequa q̄ est impeditiua q̄tum ē
 expte sui. **S**ed esto q̄ eque bñ alibi sicut hic pos
 sit illa dulcedo p̄cipi. **C**ur alibi ⁊ nō hic vis que
 rere q̄ affectas. **C**onscientia Nescio cur ma
 gis alibi q̄ hic eque ignoro cur magis hic q̄ ali
 bi sit querēda illa dulcedo. **R**acō Quia hic est
 fons totius dulcoris et gracie. hic gracia quasi
 in fonte suo bibitur. ymo fons ipse pietatis ⁊ mi
 sericordie sumitur ac totū bñ plenitudo. Nichil
 autē rationis habz riuū querere et fontē deserē
 dum potest haberi. Esto ergo q̄ alibi tam bene
 possit haberi q̄ queritur. melius tamen iocun
 dius ac securius est arborem simul et fructū ha
 bē q̄ solum fructum. **C**onscientia O q̄ multū
 hunc fontem suscipiant qui de eius dulcedie n̄l
 sentiunt. fons ergo dicā potest ⁊ in veritate est
 non tamen cuiuslibet patens. s̄ signatus sicut scri
 ptum est. ortus concludus. fons signatus. **R**acō
Ita est ut dicās. de hīs enim qui ad exteriora
 effusi sunt ad intra nō respiciunt. Quos similes
 eis dixerim qui nudum naturalit̄ dulcem fumē

volentes dum nō conminuūt s̄ simul cum testa
degluciant nichil percipere possunt latentis itera
dulcedinis. Sic reuera ⁊ multo amplius ī gustu
spirituali est vbi ipsa consideratio masticatio
nis locum habet. ita q̄ sine ipsa sapidū nichil
est. De illis vero qui considerant illud quod tra
ctant ⁊ fumunt non estimo q̄ loquatis. **C**on
scientia Immo etiam de eis qui valde conantur
aduertere ⁊ libentissime degustarent nec de hoc
peregrina testimonia querere necesse est tu eni
ipsa testis es ⁊ melius me nouisti quotiens ad
hunc fontem accessimus instabamus ⁊ cum ma
gna afflictione conabamur. nichil tamen repor
tauimus nisi cor tepidum durū ⁊ triste. In hīs
autem ego nullam agnosco dulcedinem. tu vero
si aliud sapis edicito. **R**atō Non erat intentō
nis mee probare dulcedinem esse cordis tui sed
sacramentū. Si ergo dulcis ⁊ rectus est dñs ym
mo ipa dulcedo quomō potest sumi sine dulcedi
ne. **C**onscientia Sit q̄ tumlibet dulcis ī se ego
si dulcedinem eius non percipio. quomodo dulcē
esse michi vel adē dulcedinem iudicabo. **R**atō
Audes dicē te nūq̄ sacramētū hui⁹ pcepisse dul
cedinē. **C**onscīa Fateor ut v̄z dicā ⁊ ne ingra
ta iudicet nonnunq̄ dulcē affectū me habuisse
āte vel post vel circa ipsam sup̄ dōm qualē q̄ etiā
alias dū nulla eēt sacramētū memoria sensi nescio

utrum illa fuerit suauitas sacramenti sicut scri-
 ptum est spiritus ubi vult spirat et nescis unde
 veniat aut quo vadat. **Ratio** Non dubites
 omnes homines veram dulcedinem omnem deuotio-
 nis virtutem aut gratiam a cristo capite nostro fluere
 cuius quid corpus non solum est res hic sub spe-
 ciebus contenta. sed etiam sacramentum. Si ergo
 orationi. meditationi vel alteri pietatis exercitio
 attribui potest quod per ipsam homini delectatio spi-
 ritualis pueniat. multo magis et certius dulcedo
 homini cum hoc sacramento occupato pueniens eius vir-
 tuti potest ascribi. Cum hic non solum fiat opus
 per quod deus voluit conferre gratiam. sed etiam mo-
 tuum habetur per quod homo exercitatur ad deuotio-
 nis presentem sit omnis gratie fons et dator. et quantum
 ad hoc occupati cum hoc sacramento ministrando
 vel fumendo omnibus exercitijs prestancius est
 intantum quod etiam si alicui non indigno daretur
 et nulla gratia habitualis infunderetur. adhuc
 esset mere delectabile ut patet in cristo qui sicut
 desiderio desiderauit hoc pascha manducare cum
 discipulis suis. Sic sine dubio delectabiliter cor-
 pus suum sacramentaliter sumpsit nullam tamen
 gratiam inde consecutus. Quid enim iocundius
 dulcius aut delectabilius potest esse quam habere per
 sonaliter et corporaliter presentem dominum in christum christum
 donum utique excellentissimum et totius spiritualis

delectacōnis obiectum seu materiam causam effi-
ciētem ⁊ finalem ⁊ hec est dulcedo que huic sacri-
mento singularis est. **E**t ei nunq̄ deest in qua ⁊
transcendit omnia alia sacramenta. **H**ec enim
est que sola accendere desiderium ingerere humi-
litem compūctiōem inducere prebere fiduciā
spem erigere ad amorem inflammare infundere
gaudium excitare ad reuerētiā totam mentem
liquefacere ⁊ oblectare debet; ac ad affectus dul-
cissimos prouocare. propter hec enim in nobis ex-
citanda tantū boni presentia indulta est nec quā-
tum ad hoc obstat indignitas cuiuscuq; sed
quanto quis indignior est tanto maior fit sibi
gratia. et tanto magis moueri deberet. ob quā
enim aliam causam credendum est deum homini-
bus manifeste indignis tantam exhibere piete-
tem corporalem videlicet presentiam **I**hesu cri-
sti. nisi ad confundendum ⁊ conuincendum pra-
uitatem eorum sua tam largiflua pietate quam
aduertentes erubescant reuēantur ⁊ cōuertātur
Consciēcia Si ad racōnem atēdit nichil ve-
rius dici potest q̄ tantū boni presentiam esse dul-
cissimam. **S**i si memetipsā ⁊ expigentā cōsidero
nescio q̄d loquar n̄ q̄ supmiābile ⁊ misēabile eē
videē q̄ tātē dulcedis presentiam cordi meo ne-
dū nichil delectacōis offerre sentio sed nec ama-
titudiez duritiā ⁊ inabilitatē ei⁹ in aliquo minui

vel tolli p̄cipio. **Racō** Et q̄d si aliquando red
 didit cor magis amara. **Consciētia** Cogitabā
 bene a hoc est q̄d magis me mouz. Quia ei inde
 amaritudinem reporto vnde alij solent delectari
 et omnes querunt haurire dulcedinem. Nō so
 lum non habeo accedendi grām s̄ magis ut vide
 tur abstinendi motiū. **Racō** Gaudeo me nō
 penitus laborasse inuaciu. quia in hac collacōne
 tua saltem hanc a te non celebrandi racōnem ex
 to. si. Et hac racōe multos irracōabiliter moue
 ri estimo quī nonnunq̄ ex elacōne vel pigricia
 abstinentes dicunt se nō habere grāciam q̄bus
 cōuenētissime respōderi potest verbo beati bern
 dicentis in quodam sermone. omnes causamur
 nobis deesse grāciam. Sed iustius forsitan ipsa
 grā cōqueritur sibi deesse nōnullos. **Conscien
 tia** Debet quis sine grātia ad tantum sacramē
 tum accedere. **Racō** Quid intelligis p̄ grāciam
Conscientia Inspiracōez dei a mētis affectum
Racō Dabes ne inspiracōnis diuine noticiā
 ut intelligas quando tibi deus cōicandum esse in
 spirat. **Consciētia** Non aliam nisi q̄ndo sen
 tō me ad cōionez dulciter vel ardentem affici cre
 do hoc opus esse diuine inspiracōnis. non enim
 puto q̄ dyabolus hoc immittat. **Racō** Sciam
 si certo signo cognosceres quando deus tibi inspi
 raret. non tamē deberes expectare donec tibi dñs

daret hoc signum. Vbi enim s̄m scripturam et
rationē habetur quid agendum sit ibi signum
expectare generationis peruerse est et deum tem
ptare. quāto minus igitur expectanda est inspi
ratio vbi signum tam fallax habetur et nulla pe
nitus certitudo. Cum enim certum sit dyabolum
in irreuerentia dei delectari. quis dubitat. quin se
pe. quos scit indignos instiget ad cōicationem
quatenus et deum inhonorēt et iudiciū sibi mā
ducent et bibant. an credis q̄ iudas inspirate
deo recepit corpus xpi **Conscientia** **Mimē** cre
diderim hoc. sed verbis tuis sic me ponis in du
bium. q̄ penitus ignoro quid dicam aut eligam
hattenus enim habui pro signo præcipuo ut
accederem quādo in me sensu aliquid desiderij
feruoris. et q̄ istud in me non reperi abstinere
Quia vero hoc videris michi destruere valde eru
diti desidero. quid in hoc veritatis sit quid ue
roris lateat. **Ratio** Aliud est habere desiderij
et aliud sensibilē desiderij p̄ceptionem. Et quidem
sine desiderio nemo debet accedere. Cum autē cri
stianum sic viuere deceat. ut semper mereatur
accipere. nunq̄ debet esse sine desiderio tunc et
toties fumēdi q̄n et quoties oueniēter poterit
et crediderit expedire. In hoc vero multi errant q̄
solēt sibi p̄figē i aio nō nisi toties i āno l̄ septiā
na celebraē. s̄ hoc ē ponē abicē grē et amonitiōi

dei a quasi tpus miseracōnum dñi in sua potesta
 te constituere. ita q̄ etiā si deus vellet venire p
 gratiam. ipsi sunt determinati ad cōtrariū. **Cum**
 magis dignum esset a iustum. ut sicut sunt oculi
 suoz in manibus dñoz suorū. q̄ sic essent oculi
 nostri semper ad dñm deum nostrum habentes
 ad hoc diligētissimū respectum. ut quando cunqz
 esset tpus beneplaciti diuini q̄ tūc quantum in
 nobis est essem⁹ dispositi et parati. **Si** quis autē
 illam disposicōnem in se iudicare voluerit ex sen
 sibili cordis conpunctione. effusioē lacrimaz fer
 uore mentis et similibus sentimentis. ita q̄ tūc
 credit se esse dispositū quando aliquid talū in se
 sentit. Et quando hmōi non p̄cipit indispositum
 incaute valde ambulat a sepissime decipitur mul
 tociēs enim qui nichil talium habēt sunt in ma
 gno statu gracie. **Et** qui hmōi habēt oīno extra
 grām gratum facientē sunt. **Cōsciētia** Vellā
 declaracōnem hui⁹ habere. **Ratio** Primū sic
 accipit. **Sepe** cōtingit hominē ab hmōi feruēdis af
 fectionibz impediri sine omni culpa sua. ymo cū
 magno suo merito. **Non** enim possunt cōiter ho
 mines cōfecti semio languentes corpore grauati
 magnis curis et laboribus. p̄dicando. cōfessioēs
 audiendo. curam infirmoz aut alioz necessariā
 gerendo magnas in oracōne p̄cipere vel expectare
 dulcedines. **Et** q̄ impium esset hominem p̄ hīs

operibus remouere a sacramento pietatis et il-
lum priuare etiam sacramentali refectioe. Qui
aut ex obedientia voluntaria cogitur aut ex cari-
tate eligit propter salutem proximorum adulti-
oracōis vel contemplacōis studio se abstrahē
et laboriosas tediosas et amaras occupacōes ad
dei gloriam tollerat vel eum qui non potest se ad
huiusmodi affectus exercere. **Conscientia** Ego
ipsa non crederem tales prohibendos cōmunitē
sed minus frequenter esse admittendos. **Ra-
cō** Et quare minus frequenter. **Conscientia**
Ruia videntur vtiq; min⁹ dispositi esse. **Racō**
Dummodo quis non sit tantis laboribus gra-
uatus et curis. quin adhuc possit vacare huic of-
ficio et hijs que ad hoc necessaria sunt. utpote
discussioni proprie conscientie confessioni horis
ac oracōibus ex debito dicendis q̄q; ratiōe
dicte exterioris vel interioris occupacōis et la-
boris minus de dulci affectu sentiat. non video
qua de causa debeat abstinere. cum illa comple-
at ut premissum est. et p̄supponitur ad que de-
iure tenetur. et insup operibus pijs intendat
que vtiq; eum magis ad gratiam dei disponūt
q̄ reddant indignum. **Conscientia** Ego intel-
lexi et hactenus credidi q̄ hoc sacramentum ef-
fet cū magna deuocōne fumendū **Racō** Ita ē

si quid putas esse deuotionem. **Conscientia** Non
 aliud nisi ut describi solet propitium animi
 et feruorem bone voluntatis ad deo seruendum
 quam mens cohibere non uales certis manifestat
 indicijs. **Ratio** Putas quod illa sola habeatur et
 ostendat in suspirijs et lacrimis. et non etiam in
 predicando. confessiones audiendo et alijs opibus mi
 sericordie tam corporalibus quam spiritualibus insistendo
Conscientia Bene credo quod etiam in istis ha
 beatur. sed ut dicitur magis ac dulcius in abstractioe
 quam in occupatione. **Ratio** Hoc consistit in gra
 tia dei. Sed licet ut dicitur contemplatiui magis deuoti
 sint et feruidi. non tamen propter hoc adiuuis bonis
 neganda est. uio. cum etiam unus contemplatiuorum
 magis deuotus sit alio. nec tamen propter hoc minus
 deuotus abstinere tenetur maxime cum bonitas ho
 minis plus multo consistat in uirtute animi quam in fer
 uore. **Conscientia** Non habeo quid opponam
 quin talibus pijs opibus vacas. presuppositis eis
 que premissa sunt etiam frequenter possit accedere
 licet etiam non notabilem in se dulcorem sentiat
 vel feruorem. **Ratio** Et quid si quis nullis alijs
 curis pregrauatus solum contemplationi et orationi
 diligenter vacet. et tamen parum aut nichil talium
 percipiat. **Conscientia** Certe ego non reputa
 rem hoc bonum signum. **Ratio** Non credis quod
 multis suauitas illa ex magna dei gratia negatur

et ad magnum bonum ipsorum. // **Conscientia**
Sepe illud scriptum reperi et audiui. et ideo ne
gare non audeo hoc tamen scio quod quasi omnes
etiam valde probati in vita dolent de subtractione
huiusmodi gratie. et eam periculosam sibi repu
tant ac penalem. // **Ratio** Periculosa solet esse
temptatio carnis et penalis maxime homini spi
rituali. nichilominus tamen ex speciali gratia
et ad magnum bonum suum immissa vel permissa
fuit apostolo Paulo. // **Conscientia** Scriptura
testatur quod dicis. vellem autem si placere au
dire ad quid valeat homini eius de qua loquimur
gratie subtractio. // **Ratio** Valet quidem ad con
seruandum humilitatem ut enim apertum super
cantica sermone. 22. Argumentum superbie pri
uatio gratie est. valet etiam ad excutiendum va
nam gloriam cuius ex talibus gratiis magna sepe
sumitur occasio adeo quod qui tali semper consola
tione gauderet difficilime posset a vanitate spiri
tus et inani gloria preseruari nisi refrenaretur per
temptationes sicut de sancto Paulo cuius iam
memini legitur quod datus est ei stimulus carnis
ne eum magnitudo reuelationum extolleret vel per
tribulationes exteriores quibus vis caruit aliis
sanctorum qui homini dulcedibus fouebatur ymo
nec ipsa virgo beatissima. Et hoc ideo fit quod quauis
non nisi virtute dei auxiliij et dono gratie superne nobis

et ad magnum bonum ipsorum
Sepe illud scriptum reperi et audiui
et ideo negare non audeo hoc tamen scio
quod quasi omnes etiam valde probati
in vita dolent de subtractione huiusmodi
gratie et eam periculosam sibi reputant
ac penalem. // Ratio Periculosa solet
esse temptatio carnis et penalis maxime
homini spirituali. nichilominus tamen
ex speciali gratia et ad magnum bonum
suum immissa vel permissa fuit apostolo
Paulo. // Conscientia Scriptura testatur
quod dicis. vellem autem si placere au
dire ad quid valeat homini eius de qua
loquimur gratie subtractio. // Ratio
Valet quidem ad conseruandum humilitatem
ut enim apertum super cantica sermone.
22. Argumentum superbie priuatio gratie
est. valet etiam ad excutiendum vanam
gloriam cuius ex talibus gratiis magna
sepe sumitur occasio adeo quod qui tali
semper consolatione gauderet difficilime
posset a vanitate spiritus et inani gloria
preseruari nisi refrenaretur per tempta
tiones sicut de sancto Paulo cuius iam
memini legitur quod datus est ei stimulus
carnis ne eum magnitudo reuelationum
extolleret vel per tribulationes exteriores
quibus vis caruit aliis sanctorum qui
homini dulcedibus fouebatur ymo nec
ipsa virgo beatissima. Et hoc ideo fit
quod quauis non nisi virtute dei auxiliij
et dono gratie superne nobis

celestia sapiant. ⁊ terrēa vilescant et deus bene
 possit p̄ grāciam suam omnem difficultatē amo
 uere ⁊ facere q̄ terrena nichil saperent s̄ sola ce
 lestia. sicut hominibus solet cōtingere hmōi dul
 cedine ebrietatis. **N**on tamen vult sic pure no
 bisam supnatuāliter agere s̄ etiā humano modo
 salutem nostram opari ne torpeamus otio. s̄ ex
 citemur. ⁊ quasi adiutores dei simus ut ayt ap̄.
 Si vero talibus gracijs deus hominem semp vi
 sitaret. ⁊ cū hoc a supbia ⁊ vana glōria preserua
 ret dīmo ⁊ nō humano mō secum agere videre ē
 quia in nullo appareret hominis infirmitas ut ḡ
 huāno mō ⁊ non pure supnatuāliter agat cum
 homine. cōuenit aliquando dari dulcedinem. ali
 quādo negati ut homo ex isto grāciam dei agno
 scens fiduciā accīpiat. **I**stic vero inseguritatē
 defectum ⁊ infirmitatē suā agnoscat. vel si semp
 data fuerit: oportunū est ut temptacōe vel tribu
 lacōne tēpetur gaudium. ⁊ mens hominis ne la
 scīuat refrenetur. **V**aleat q̄ s̄beractio hmōi grē
 ut homini timor incūciatur. ne tam delectabili bo
 no tam hic q̄ in futuro priuetur ac eo ardētius
 tendat ad eternam vitam vbi semp habenda est
 atq; ut p̄ fidem ambulātes amplius mereamur
Pleriq; enim illa suauitate dotati magis gustui
 ⁊ expigencie student immū q̄ fidei. **E**t quandoq;
 alias occupacōnes ⁊ opa fugiunt ut oracōni vl

contemplatōni vācent plus dēfiderio illius con-
solatōnis q̄ pro gloria dei vel acquisitione virtu-
tum. necnon ut tam dēfiderabile donum feruen-
tius dēfideremus acceptemus gratantius a cau-
tius custodiamus acceptum. **Nō** vult enim dñs
parūpendi a vilescere dona sua. demum ut nos
videntes quia priuatū illa gratia mox graues a
pigri ad bona sumus. **P**roinde discamus grati
esse a non nostris viribus. sed gratie dei affeci-
bere quotiens nos promptos a hilares in eius
seruicio reperimus ac per hoc timeamus iudica-
re alios ex apparente eorum segnitie qui tali grā
priuantur. sed magis compaciamur eis. utpote
a gratia dei desertis. **P**ostremo sepe prouidet in
hoc diuina miseratō indiscretioni nostre ne vide-
licet illam dulcedinem sectantes vires nostras
vltra modū a irracōnabiliter consumam? **Cō-**
sciētia Apprehendo nimirum quod dicās a gra-
tanter vellem accipere nec aliquatū? ppter hoc
abstinere quando ex hīs causis me nō sentirem
affectam. Sed quia timeo illud ex ira dei et meis
peccatis accidere ideo sepi⁹ abstinuisse me tcolo
Racō Timorē nō reprobo si tñ nīmī⁹ a irracō-
nabilē nō fuerit s; hoc habē ocessum a p̄uasiū vi-
deor nō p̄ hoc abstinēdū eē q̄ q̄s nō sēsibiliē h;
hmōi dulces affcūs cū ex mltis caus̄ tois qñq;
hoib; nō donēt **Cōsciā** **Nō** hēo qd̄ opponā tibi

vā hūc dicit
vōndum acce-
pisse. Sed que
causa. / **R**
non dicitur
fieri a vultate
volūte nūq̄ ve-
dignus sit. **H**
a potes. s; nulla
fias. **Cō**
Racō quis d
Racō **Ri**
tere vel cessar
di. Si quis ter
p̄terita a fut
dignū q̄ idig
lūe a mēhil fa
Racō **Nov**
dabi quiqui
racōnis habe
tmedatōnem
vōllētiam h;
videre grati
finita. Quia
tate loā a t
vōlūte de
tūe que tē

nā fm hāc rōcinacōez nunq̄ accedam cū indigna
 non debeam accedere nec vnq̄ dignā me iudicāē
 possum. Sed queso ut me de hoc inuoluto cures
 euoluere. **Racō** Dignā in hac vita te iudicāē
 non debes. q̄ licet homo de hoc q̄ sit in grā possit
 signa a uicturas habere. tamē sine speciali dei re
 uelacōe nunq̄ vere scīē potest an amoē aut odio
 dignus sit. Indignā q̄ te esse timere quid debes
 a potes. s̄ nullaten⁹ diffinitīue iudicare nisi hoc
 scīas. **Cōscientia** Quādo pōt homo hoc scire
Racō Quō quis dignum se debeat sperāē ad cōicand⁹
Racō Quādo quis de peccatis que fecit satisfā
 cere vel cessare nō vult. seu est in volūtate peccā
 di. Si quis vero vult realiter emendare peccata
 preterita a futuā vitāē magis debet se sperāē nō
 idignū q̄ idignū iudicare. **Cōscientia** Multū vo
 lūt a nichil faciunt. a in hoc etiā meipsā accuso
Racō Non vult nec habz voluntatē se emen
 dādū quisquis ad hoc nichil facit. Quilibz ei vfu
 racōnis habēs semp quādo vult pōt aliqūd ad
 emēdacōnem peccatoꝝ facē. q̄ potest dolere aut
 displicēciam habere de eis. nolle ampli⁹ peccare
 desiderare grām. orare a humiliari coram deo et
 similia. Qui autē in hīs facit qd potest p oportu
 nitate loci a tpsis a viciū nec dignū nec indignū
 iudicāē se debet. Cū enim solus ille dign⁹ sit hoc
 honoē que rex voluerit honorare. a ad hoc tanq̄

dignum acceptare. **N**uisquis quodlibet istorum
de se vel alio iudicat voluntatem ⁊ sensum dñi se
agnoscere ostentat. **S**ed quis cognouit sensum
dñi aut quis consiliarius eius fuit. **E**t licet utrū
q; sit periculosum tali de quo supradidum est tā
videlicet q; se dignum iudicet q̄ indignum. peri-
culosi⁹ tamen stat quī non sciens aliq; peccatū
in se quod non velit libenter emendare si se indig-
num iudicet q̄ qui ex gratia dei dignum se dis-
finiret. **I**ste enim aliquam spem videtur habere
de gratia dei licet presumptuosam. **I**lle vero adi-
tum sibi gratie celestis obstruit ⁊ quodammodo
desperacōi dat vel parat locum dum iudicat deū
sibi non esse propiciū vel placatum. **O** tu q; s-
es qui nedum iudicas suū alienum sed dñm
tuū modicum vtiq; spei potes habere de dei mi-
sericordia q̄ diu stas fixus in hac ipsa sentētia.
|| **C**onsciētia Grata et multum iocunda est mi-
chi hec tua conclusio q; non debeam me indignā
iudicā. **S**ed quid est q; omnes se indignos asse-
runt. **E**t illa verba centurionis pro quibus etiā
a saluatore laudari meruit deuotissime dicūt. **D**ñe
non sum dignus ut intres sub tectum meum &c.
Ratio **I**sta verba ⁊ similia non dicūtur tem-
eritate iudicandi sed reputacōnis humilitate
sicut etiā teste beato bern. in eplā ad fr̄es de mon-
te dei beatus Paul⁹ dixit quoz ⁊. peccōz primus

ego sum non mentiēdi p̄cipitacōne. s̄ estimādi
 affectione. Puto autem q̄ sic intelligi valeant
 ⁊ hoc cōiter intendant aut intendere debeat dicē
 tes dñe quantū est ex me nō sum dignus. q̄ pec
 cator magn⁹ nec debita cōtricōe cōfessione ⁊ satis
 factione purgatus nisi misericordia tua dignet̄
 hoc modicū qd̄ ago acceptare. ⁊ me p̄ grām tuā
 dignificā. Et hoc est qd̄ subditur tātum dic ver
 bo ⁊ sanabit̄ puer me⁹ ⁊ anima mea. // **C**onsci
 ſiā Cū ergo nec dignū nec indignum quis iudi
 care se debeat: dic queso nōne ī tali dubio meli⁹
 est dimittere. abstinere enī videtur esse huilitatis
 s̄ accedere p̄sumpcōnis. si quis autē ex huilitate
 abstinet: non videtur errare sed agere virtuose
 // **R**acō Si bonum autem virtuosum est ex huī
 litate dimittere: multo virtuosius et melius est
 cum huilitate accedere. Rūi ergo ex humilitate
 vult abstinere: iūgat celebracōni huilitatem. ⁊ ex
 dusa est p̄sumpcō. ⁊ duplex bonum habetur viz
 virtus humilitatis. ⁊ grācia sacramenti
 // **T**imor debz p̄cipi⁹ inducē ad accedēdum q̄ ad
 abstinēdū. // **C**onsciētia Ego timeo accedē
 ⁊ puto esse opus valde timendū. // **R**acō Nec
 valēt si sine timore accederes. // **S**i si p̄pter timorē
 esset abstinēdum: tunc maxime deberent absti
 nere p̄ ceteris magis s̄acti q̄ illi plus timēt. Cū
 ergo nō omnis timor causā abstinēdi prebeat

dic quare times ut pensata causa timoris videatur
quod rationabiliter mouearis. **Cōsciētia** Ideo
timeo quia magis periculofum est accedere quam ab-
stinere. **S**i quidem in accessu magnum periculum
est quod homo indignè tradet corpus ihesu christi quod
secundum apostoli sententiam graue est in abstinendo
vero nullum aliud videtur esse periculum nisi quod
homo caret augmento gratie quod consequeretur
si non indignè fumeret. Ego autem preeligerem
decies vel centies carere augmento gratie quam se-
indignè tradere et ideo securiorem partem reputo
abstinere. **Racō** Ante quam semel indignè faceret
accederes meternum deberes abstinere. sed si in du-
bio semper abstinētiam tanquam securiorem partem
eligere vis. cum illud dubium in hac vita semp-
tibi maneat. dic ergo quando unquam accedes. **Cō-
scientia** Bene moueris nescio enim secundum hunc mo-
dum quando deberem accedere. verū tamen minus
imputabile reputarem si homo accederet in tali du-
bio quam illud faceret cum ceteris ex consuetudine
ecclesie vel statuto. **Racō** Et si esset minus im-
putabile sibi nullo modo tamen esset in periculo. sed dic a vel
propter illam infecuitatem a hominū periculū sepe extri tempus
dionis etiā gratia dei care. **Cōscia** Absit a me tan-
ta demētia. **Rō** quod vis habere christum a ipso mandu-
care spiritualiter. **Cōscia** propter hoc coiter misse audi-
unt. **Rō** Cū quod minus vel saltem non minus sit

enim a deo patre aliquando de p̄ciosiori substantia
 gracie s̄m ut affectent eē filij. ipsi vero grā dei ab
 utentes efficiuntur inimici ut ei abutantur etiā
 scripturis s̄ctis i peccatis vel concupiscencijs suis
 redeunt ad eas post orationē dicunt sibi illud
 vxoris mane **Judiciū. 13. ca.** Si dñs voluiss; nos oc
 cidere non suscepisset sacrificium de manib; no
 stris. **Consciencia** Ut audio non tantū certi
 tudinis et cōsola cōmis prestant tales affectus si
 cut multū credunt qui pro eis ob tinens toto co
 natu desidat. **De testimonijs cōscientie.**

Racō Rñcūq; non adest testimoniū cōscientie
 quod est gloria nostra sicut apt ap⁹. tunc hmoi
 affectus de tanto cōsolantur peccatorem q̄ ex vi
 sitacōne hmoi gracie hab; homo signum euīdēs
 sine vitatis p̄ quod de⁹ solet homines ad amo
 rem suum allicere a abstrahere a delectacōibus
 hui⁹ seculi. a ad hūc finem potest a debet quilib;
 homo etiā peccator; pro ea precibus a desiderio
 toto laborare. Si quis vero vellet ex hñs affecti
 bus reputare se gratum deo a ad sacramentū fu
 scēpōnem minus indignum vehemēter erraēt
 quia magis indignus fieret si iuxta amonēntis
 a pmouentis gracie donum p̄paraē se negligit
 Rñ autē testimonium cōscientie adest a ea securi
 tas que hic potest haberi tūc certior fit homo de
 talibus signis deuocōnis a verius consolatur ac

per ea ad aũgmentũ gratie p̄mouetur. **R**uapropter multo melius esset insistere interioribus signis gratie q̄ istis corporalibus sententiis. // **C**o
sciẽtia **R**ueso ut exp̄mas q̄ sint illa // **D**e signis
secrete conscientie. // **R**acõ **F**requens displicẽtia
et detestacõ peccati tam p̄prij q̄ alieni zelus aiaz
odiu iniusticie. humiliacõ continua et vilificacõ
suis. desiderium celestium. promptitudo ad
ad carendum omnibus que in mũdo sũt quicũq;
deus voluerit et sustinendum que superuenire p̄
miserit. **C**ontemptus et fuga vanitatum et mun
danaz consolacõnum. vel si eis adẽ cõtingerit nõ
ex electione vel deliterata complacentia immoari
hec et hys similia nunq̄ possunt haberi ostanter
sine diuina dulcedine. quia sicut ait **A**ugustinus
vi. music. **N**unq̄ expugnaretur amor tpalium
nisi mediante aliqua suauitate eternorum. **N**ec ẽ
reputanda pua dulcedo p̄ quam redduntur amã
et vilescunt hõ omnia delectabilia huius mundi
et omnia penalia fiunt ei dulcia vel saltem leuia
et tollerabilia. hec ẽ consolatio hec ẽ dulcedo quã
boni semper habent habitualiter et quilibet sedm
gradum gratie sibi date. **R**ualiter habitualis et
actualis deuotio differunt licet autem hec dulcedo
habitualis aliquãdo sic effundatur q̄ mentẽ ed
dit feruentem et hilarem ad spiritualia ad inate
diosam vero et odiosam ad queus alia et hoc

fit aliquale signum eius cōtinua tamē continen-
 tia et refrenacō sui in prosperis. paciētia in ad-
 uersis et cōstans equanimitas inter vtraq; hec p-
 seuerans q; voluntas ad viuēdum et placendū
 deo et submittendum se voluntati sue et alia que
 sup⁹ dicta sunt certiora et efficaciora sunt signa
 illius habitualis dulcedinis q̄ illa notabilis et
 quandoq; rara eius effusio ac pceptō sensibilis
Vn̄ pro hac dulcedine utpote necessaria instan-
 ter laborandum et p̄candū ē simpliciter et sine
 aliqua cōdicōne. Pro illa aut actuali et actualit̄
 pceptibili laborandū est non tanq̄ p necessario
 sed p quodā admīniculo ad facilius viuēdum
 aduersa et delectabilia cōtempnendū. Et sub con-
 dicōe ac quadā indifferētia omittendo hoc volū-
 tati dīe dicendo q; nō sicut ego volo s; sicut tu
 pater. Et si q̄dem data fuerit: cū deuota grāciarū
 actione deb; eam homo suscipe et se in ea racōna-
 biliter exercere. non tñ oculos excēdādo p fletum
 vel vires alias eneruando vel de tali dono nimīū
 cōsistendo vel exultādo. s; traiciat illud in spem vi-
 te eterne. Si vero negata fuerit a deo vel quacūq;
 occasione p̄pediatur homo: nō ideo mēte decīdat
 vel absorbeat̄ tristitiā dūmō nec actu nec volū-
 tate nec affectu nec nimia dissoluōe vel negligē-
 tia auersus sit ab illo desiderio spūali qd̄ se alias
 habuisse cognoscit. ut si non desiderat tā feruide

sicut velle saltem desiderare concupiscat cum psal-
mista qui ait. Concupiuit anima mea desiderare
iustificacões tuas in omni tpe. Sufficit enim nõ
neglectis illis operibus que fieri debēt habitual
a radicata dulcedo tanq̃ fūma capitalis que nõ
tollitur donec deus desipiat a sapiat mundus. **Si**
quid autem supererogatum fuerit pro lucro re-
putetur. **Conscientia** Quāuis libenter luccū
supererogacōis quod tam delectabile est habere
quando tamen sine negligentia mea negaretur
starem in ea quā capitalem dicis gratia a dulce-
dine habituali cōtenta. **Racō** Cum ergo cer-
dum sit omnino in hoc sacramēto grāz illam cō-
ferri si non sit defectus ex pte suscipientis. Nõne
sufficientem a multum vrgētem cōicandi causā
haberes etiā si sciēs q̃ illa dulcedo sensibil nū-
q̃ habenda esset i hac vita sicut patz beato bern-
testante in s̃mone de circūcissione dñi. Multi to-
ta vita sua ad hoc tendūt a nunq̃ p̃tingūt. **Cō-**
scia Ita esse ut dicis apprehēdo. s̃ nescio quō nõ
otentant hōies n̄ supererogēt aliqd̃ actual dulce-
dis. **Accessus ad sac̃mētum** pmouz ad actualē
deuocōz. **Racō** Si g̃ illā grāz tātū affectas quō
putas te magis ad illā pmonei abstīnēcia q̃ ac-
cessu. **Conscia** Non bñ discerno int̃ ista. nā p̃
abstīnēciā sacramēti vidi me quāq̃ magis quā
min⁹ affectatā. **Itē** frequētādo aliquñ tepidior

aliquādo feruencior facta sū. s̄ nescio q̄ illoꝝ ex
 qua causa acciderit. // **Racō** Quid boni p̄t ab
 stinētia a tāto bono cōferre. // **Consciētia** Non
 vides quid boni cōferat nisi q̄ cōiter ēputantur
 rari? dicantes magis affici a reuerēcius accedē
Puto autē q̄ ob hoc multi rarius celebrent etiā
 graues a magne p̄sone. // **Racō** Hoc nō potest
 esse a sacramēto de se cui? quantū est de esse sacē
 menti semp est id effectus. // **Consciētia** Sic vi
 detur. // **Racō** Nec videtur ex eo q̄ ceteris pib;
 deus magis diligat rari? q̄ frequēcius accedētes
 // **Consciētia** Nō video cur eos magis amaēt
 // **Racō** Quod ergo nec ex generali virtute sacē
 menti. nec ex sp̄ali dei munē vel gracia est. oportz
 q̄ sit vel ex ip̄o sumēte vel cūcūstantia accidēte
 // **Consciētia** Ita oportz. s̄ vellem scire quō ē
 // **De extēiorib; inuamētis deuocōis ad celebrād**
 // **Racō** Naturale ē q̄ raritas reb; preciū impo
 nit a pl⁹ trahit affectū hinc homines in locis ad
 que de nouo vel raro veniunt multū deuocōis
 habē vidētur a qua tamē postea mora t̄pis vel
 frēquēcia visitādi tepescunt. Sic nōnulli quādo
 sollempniter cātatur vel in pulcris ornatis a
 in p̄sencia multitudinis putant se esse magis de
 uotos. Alij vero qui semp in multitudine sunt
 affectuosi? mouentur si venerint in locum solita
 rium a abstractū. // **Consciētia** Quid ē scēdū

de huiusmodi affectibus. **Ratō** Non omino
refutandi sunt maxime ī incipiētibus ut per hoc
assuescant in dei fructū delectari necnō ingrauatīs
mente vel corpore ut alleuiacōm habētes ad spi
ritualem iocunditatem promoueantur a dispo
nātur que difficulter habet grauata natūā nā
ppter hoc sācta mat ecclesia orgais et pulchris
ornamentis presertīm in festiuitatibus vti cōsue
uit quatinus per hoc hominū anim⁹ excitet affi
ciat a inflāmet q̄ etiā ut ait Aug⁹ i plogo sup
psalteriū delectabilib; modul cantilene vim do
ctriē sue pmiscuit ut cū suauitate dmi sermonis
piter vtilitas inferat nec deb; ob hoc reprobari
q̄ op⁹ ē natūē nō gracie. grā ei vtiē natūā tanq̄
instrumēto a i bñ disposita meli⁹ opatur. **Cau**
tela cū iuamēta deuocōis vtil. Lic; autē licitū a
ccessum sit q̄ hō possit p talia natūē succurrē ad
erigēdū mētē onē laboris a redij dep̄ssam vel ad
sustētandū ne dep̄mat. Multū tū intēdere vel in
moārī talib; icautū a piculosū ē maxie hīs q̄ spi
ritales sunt vel fieri cupiunt. tū quia internam
delectacōnem impedit. quā enim foris est nescit
quid intus agitur hinc semior filius de agro ve
niens ad gaudium conuersi fratris rennuūt itro
ire. tum quia sepe mentem obnubilat ut creda
tur esse deuocio vel iocūditas spiritalis vbi pl⁹
est mundana complacencia carnalis delectatio

vel curiositas mentis. tū vero a si quādoq; fūe
 gat ex hoc vera deuocō: facile pōitur quod non
 intus habetur s; foris querit p suffragia mēdica
 ta. **Ad ppositū ergo dō.** Si quis tale nature vi
 cō vel mentis infirmitate laboraret q; ut cōiter
 ex frequētacōne actū veniret in cedium aut in
 locis incōsuetis multum distraheret animo. aut
 loca aut ornamēta simplicia nimis vilescerēt ei
 et quasi horrore inducerent: non incōsulte ager;
 si talib; causis occurrētibus aliquo ciēs abstinere
 ret. **¶** quia i hoc homo suspectū debet se habere
 de curiositatis vicō q; varietate gaud; pulchris
 a nouis. vel vitio male cōsuetudis que facile incō
 fuenta cōtempnit a horret. **¶** Ideo indubitāter me
 lius est ut cōnetur in se mortificacō hanc infirmi
 tatē colligendo mentem eo diligenciū ad intra
 frequētando a tractando abiecta a humilia a ta
 libus exercitijs illa impedimenta remoueat vel
 remittat q; q; nutriat in se viciū illud vel defectū
 abstinendo vel cōsentiendo illi inclina cōi natuāli
 ne forte plus quādoq; dyabolice malicie q; infir
 mitati pprie cōsentiat dyabolus enim nostre con
 suetudinīs vel natuē vicia libēter in adiutorium
 rāpit tā ut nos ad mala puocet q; ut nos a bo
 nis auertat. **¶** **Conscientia** Si bene capio absti
 nere a cōione nichil pdest quantum est de se. s; si
 quādoq; videtur prodesse. hoc est valde p accidēs

et per occasionem quasi impudentem. vellem etiam
scire si aliquando noceat. **Qualis** abstinentia a
sacramento est nociva et contra accessus est periculosus
Ratio Nunquid non ex abstinentia longa a cibis
homo perdit appetitum edendi ita ut oporteat homi-
nem aliquando contra appetitum et cum horrore ci-
bum fumere quatenus possit appetitum renouare.
Coscientia Ita scio esse in corporalibus. **Ratio**
Plus est in spiritualibus quam in illis. **Ratio** ut apud Gregorium
in omelia quadam. Corpales deliciae cum non habe-
tur graue in se desiderium accendunt cum vero ha-
bentur protinus in fastidium per facietatem ver-
tuntur. at contra spirituales cum non habentur fa-
stidio sunt. cum vero habentur desiderio et hoc est
quod per sapientem dicitur qui me edunt adhuc
esurient et qui me bibunt adhuc sitient. **Igitur**
sicut homini hoc sacramentum ordiatur sumendi nisi obicere
ponat auget desiderium spirituale sic diu vel multum
abstinendo sapor internus perditur hinc est sicut apud
beatus Bernardus in libro de amore dei quod ante medi-
atoris aduentum omnes sensus languebat pro-
pter abstinentiam gustus spiritualis quia videlicet
sapientia nondum fuit incarnata vel ut dicitur pa-
nificata ut cibum hominem aperiret sensus sicut
fecit Christus post resurrectionem et sapor redderet quod
quod sapor postquam perditus fuerit proprius per hoc sacra-
mentum restituitur. **Ratio** ei sacramenta noue legis efficiunt

qđ figurāt. **Q**uid est quod sic cōueniēter gustū
 reformare ⁊ cordis palato possit sapere sic corp⁹
 ⁊ sanguis ihu xpī. **Q**ue sola sub forma gustabili
 pponuntur. **V**nde hugo sup prologū angelice
 ierarchie. **S**apiā increata que se p visibilia ma
 nifestat volēs ostendere quō sit ipsa aiarū cib⁹
 ⁊ refectio ppter ea carnē assumptā nobis in edu
 cium pponit ut p cibum carnis nos ad gustum
 inuitar⁹ deitatis. **C**onscientia **J**uxta hec que
 dicta sunt elicio q sine pportione melius est cōi
 care q abstinerē. **R**acō **M**ultipliciter melius
 est. **T**ū ex genere facti qz meli⁹ est per se bonum
 q p accidens. nunc aut cōicare quantū est de se
 non potest nocē. s̄ semp prodest si suscipiens ea
 paz fuerit. **A**bstinere vero nichil boni hab⁹ utpo
 te quedā priuacō nisi homo ex virtute eligat ab
 stinere et tunc magis electio abstinentie q ipsa
 abstinentia est laudāda. tamē etiā ex pte effect⁹
 quia duplex bonū pemin⁹ simplici. maxime vbi
 vnum induditur in duob⁹. nūc vero ita est q ac
 cēdes non indigne cēcipit effectum sacramenti et
 hab⁹ vtilitatem ex ope opato. ⁊ cū hoc hab⁹ me
 ritū ex ope opante viz ex desiderio studio labōe
 deuocōne ⁊ reuerentia quā exhibere conatur ab
 stinens aut non habet meritum nisi de quanto
 ex reuerentia vel alia bona causa dimittit. **I**tem
 melius est accēdere ex pte habitus indimantis ⁊

cause mouentis quis enim dubit; quin amor dei
fiducia de pietate eius desiderium percipiente gr̄
cie et dulcedinis habendi memoriam passionis
dñice ac. que ad celebrandum inclinant a mouēt
meliora multo sint illis que solent a cōione rerū
here ut sunt timor conscientie. indignitas vite.
ignorantia beneplaciti dei pusillanimitas et alia
hmoi. **P**ostremo accedere vōes habet causam
a motuū disponendi se per orationes et alia ex
cercendi se in bonis a cauendi a malis tam ante
sumptionem q̄ post a ad omnia illa habet adiu
torium ex virtute sacramenti. abstinens autem
licet quādoq; possit se ad bona cōuertē p hoc tñ
q̄ abstinz ad nil boni disponē s; ut cōiter magis
indisposit⁹ redditur. **I**ntra illud poeticum. Qui
non est hodie cras minus aptus erit. **C**ōsēn
tia **P**rioribus motiuis consentire me facit racō
sed illud vltimum experientia me docuit. **S**final
conclusio q̄ melius est frequentius accedere q̄
raro. **R**acō **V**ides ne quid ex hīs sequatur
Conscientia **E**xpecto quid inferas **R**acō **R**d
cuiusq; licet accedere a habētī oportunitatē loci et
tpis melius est frequenter accedere q̄ raro ymo
q̄ nunq̄ deberet abstinere nisi habeat specialem
cā; racōabiliter retēhētē **C**onscia **I**sta conclusio
multis videt eē gūis **R**ō **S**āo q̄ null⁹ racōabi
lis ē q̄ quocūq; mimo bono sibi vl vtili carē vel;

94

quod omode possit habere nisi videret p aptam raco-
nem vel saltem verisimilitudine iudicari; quia melius
est illud non habere vel dimittere. Et quare non
haberet idem iudicium homines de tam salubri ne-
cessario a sanctissimo sacramento. // **Conscientia**

Credo quod multi si hanc rationem aduenterent a
quantum bonum est quod summe vel habere negligunt
variis abstinerent. // **Raco** Ita est si quia sub dis-
simulacione transeunt non aduertentes ut in princi-
pio dixi quod pue primo nulle cause sunt ex quibus ob-
mittunt quasi ex quadam consuetudine p nichilo re-
putant quod abstinent. Et in hoc plerique videtur ha-
bere mensuram a mensura potestatis a potestatis que sunt ab

hominacione apud deum. Nam quando coicant repu-
tant a gaudet se bonum fecisse. si quando abstinent
p nichilo ducunt nec dolent se bonum omisisse. // **Co-**

scientia Non habeo de condicione tua plures dubij
nisi hoc quod coicet dicitur cauendum esse ne quis ce-
lebrat vel coicet ex consuetudine. Nescio ei quomodo
hoc vitare qui celebraret vel coicaret quotidie vel
frequenter. // **Raco** Si quis consueuisset se omni-

die disponere a mente exercitare ad desiderium coicis
a ex illa consuetudine quotidie affectu feruido ce-
lebraret. Nonne laudabilis esset sic celebrare ex
affectu tali habitualiter radicato quod de nouo ho-
die exercitatio. // **Conscientia** Puto quod sic. // **Ra-**

ratio Recte iudicas sicut enim mala consueua peiora

funt hīs que ex surrepcōne veniunt sic meliora
funt virtutū opera consuetudie radicata **Consciē**
tia Quomodo ergo illud omne dictū intelligā

Racō Ego accipio sub hoc sensu q̄ cauendū ē
ne quis ex sola consuetudine exterioris opis moue
atur ad celebrandū nō aduertēdo an indisposit⁹
vel minus dispositus sit. seu an ex celebracōne p
ficiat vel tepescat. siue an habeat causam racōa
bilem abstinendi. hoc enim esset reprobabile.

Consciētia Video me per racōnes ad hoc de
ductam q̄ bona oportunitate habita abstinere
non debeo nisi ex racōnali a speciali motiua **Ra**
tio Gratias deo q̄ ad hoc deuenimus. De digni
tate a indignitate ad sacram comunione **Cō**
sciētia Nunc ergo dic quid est qd te retrahit
indignam me iudico a horreo rea fieri corporis a
saguinis ihesu cristi **Racō** Quādiu stasi hac
sentētia nunq̄ accedas. quando enim hoc diffini
tue iudicas q̄ indigna sis etiā si alias indigna
non esses accedendo indigna efficieris quia facis
contra consciētiā a sic edificas ad gehennam
Consciētia Quid ergo possum ne aliquando
iudicāe me dignam **Racō** Certe nōnā hoc iu
dicans coipso etiā si alias nō esses indiḡ ex pra
sumpcōe efficieris. Si ei dixerimus q̄ peccatum
non habemus nos ipsos seducimus a veritas in
nobis non est **Consciētia** Inuoluis me quā

Sed quid esset agendum si scirem aut crederem
 hos affectus ex peccatis michi subtrahi. **Ratō**

Non de facili potes hoc scire nec debes talem cre-
 dularitatem tibi fingere nisi mota euidenti ratione
 Si quis tamen hoc sciēt aut firmiter crederet ad
 huc non oporteret ob hoc cōio; dimittere mari-
 me si essent peccata diu preterita. p quibus con-
 tritō a confessio p̄cessissent a satisfactio vel cōpleta
 vel saltem realiter esset incepta. Non est enim
 incredibile quā aliquādo ppter peccata deleta
 plene quo ad maculam de⁹ subtrahat gratiam
 deuotionis. Cum etiam ingressum terre pmissio-
 nis negauerit moy si ppter peccatum longe ante
 p̄teritum. In quo nequaquā cōstat nec verisimile
 ē fidelissimum dei famulum tāto tpe sine digno
 fructu penitētie sorduisse. Si vero crederetur de⁹
 hoc facere ppter peccata ēcētia vel veteā nondū
 emendata: tunc abstimendum esset nō tam p̄p̄
 gratie aut dulciū affectuū subtractionem q̄ p̄p̄
 scelez feditatem. **Conscientia** Satis reor ostē-
 sum eos qui hmōi affectus non habent ad extra
 non propter hoc exptes gratie esse iudicandos
Ratō Videā⁹ ergo a de secūdo. Si quis ergo
 sit qui tales affectus notabiliter sentiāt. putas
 ne eum ob hoc magis securum a ad susceptiōnē
 sacramenti dispositum. **Conscientia** Credo q̄
 quasi cōmuniter omnes ita sentiāt et ego sepi⁹

ex hoc consolationem accepi. ¶ **R**atio Recolis
te vniq̄ deceptam. ita q̄ quandoq; conpungeba
ris flebas. estuabas. ⁊ peccata tua plangebās.
nec tamen renunciabas. nec etiā renunciare
volebas pompis et vanitatibus mundi. nec ha
būisti voluntatem dimittendi peccata saltē mor
talia aut occasiones immediatas et media ad
eamdem inducētes. ⁊ omnino sic vivebas. q̄ si iam
sic viueres extra statum gratie te esse putares.

¶ **C**onscientia Scio hoc de me ⁊ de pluribus
credo verum q̄ nonnūq̄ corde conpungimur la
crimas fundimus. dulciter afficiuntur ad orand
et tamen retinentes aliena. odientes proximū
v̄l ad mundana inordinato amore. aut cupidita
te feruentes extra gratiam dei sumus. Et ideo mi
rabile videtur si tales boni ⁊ tam suaues affect⁹
ex gracia dei sint: quomodo secum conpāciantur
peccata. ¶ Sim autem. vnde veniat. ⁊ quare etiā
deuotissimi eos pro magna gratia recipiunt. et
ad eos obtinendos vehementer insistūt. ¶ **R**a
cio ¶ **A**ffectus huiusmodi aliquando veniunt
omnino preter gratiam. aliquando cum gratia
sed non ex gratia. quādoq; vero ex gratia ⁊ spē
li dono dei. nam cū gentiles in ritibus suis. Iudei
in sacrificijs suis. heretici q̄ i errorib; suis nonnū
q̄ lacrimas fundant. ⁊ cordialiter afficiantur.
¶ **Q**uis dubitet talia omnino preter gratiā venire

a quādoq; coopante dyabolo. dum quadam de
 mentacōne vel decepōe creditur ab infidelibus
 refusātare mortuū vel aliud facere quod miracu
 losum aut diuinū reputatur cum gratia veniunt
 non tamen semper ex gratia. dū quidam boni ho
 mines maxime simplices mouentur a promouē
 tur ad dulces affectus ex cātu suaui a deuoto vel
 organis a hmōi. Ex gratia vero sunt lacrimae sã
 ctōz. quoz exemplis scriptura est plena. **Con**
scientia Video q̄ incautū est credere affectibus
 a sentimentis hmōi. **Racō** Multum incautum
Memini enim quendā in heresi natum. qui p̄ q̄
 inductus ad fidem non inueniret se tantum affe
 ctatum in oratione. nec sic habundare lacrimis
 ut antea dum adhuc esset in errore consueuerat
 cepit temptari de fide quasi prius in meliori statu
 et magis gratus deo fuisset q̄ maiorē ut sibi
 videbatur grām dei sensit. **Simile** legitur in colla
 cōibus patrum de quodam sene decepto errore
 antropofornitaz tenenciū. Simam naturā habē
 formam corpalem ad cuius ymaginem et simili
 tudinem sit homo formatus. **Et** quia ad illam for
 mam se cōsueuerat in oracōe cōuertere. postquā
 fuisset infōrtus de errore a iam nescit; quō a ad
 quid in oracōne se diuerteret. exclamasse fertur
O me miserum abstulerunt michi deum meū. S;̄
 adhuc de illis affectibus qui pure ex dono et grā

dei proueniunt necessaria est cautela. quia pluri-
mis sunt erroris occasio. non tã data q̃ accepta
¶ **Conscientia** Hoc mirabiliter sonat quasi grã
dei sit deceptõis occasio. ¶ **Racõ** Quia quod di-
xi tam mirum tibi videtur persuasione mee forte
non crederes ideo recipere testimonium beati bern-
in epistola ad fratres de monte dei sic dicentis.
nonnunq̃ pure oracõis affectus a bona illa af-
fectiõis suauitas non inuenitur. sed quasi inue-
nit cum non petentem. non querentem. non pul-
santem a quasi nescientem gratia preuenit. Et
tanq̃ genus seruorum suscipitur immensa filioꝝ
cum rudis adhuc a insipiens animus in cum ora-
di assumitur affectum qui pro premio sãctita tis
reddi solet meritis perfectorum. Quod cum sic
agitur ut vel in iudicium suum non liceat nescire
negligenti quid negligat. vel ut prouocatio ca-
ritatis amorem in eo gratie se vltro offerentis ac-
cendat. In quo pro chdoloꝝ plurimi falluntur.
quia cum pasuntur pambus filioꝝ. iam se fi-
lios esse arbitrantur a deficientes vnde proficere
debuerant ex vi sitante gratia euanesunt a con-
sãctia sua arbitrant se aliquid esse cū nichil
sint. Et de bonis non emendantur s̃ indurantur
a fiut de quib; psal. d. Inimici dñi metati sunt ei a
erit tps eorum in secula. Et cibauit illos ex adipe
freumentu a de petra melle saturauit eos. pascuẽ

cristū habē spūaliter q̄ sacramentaliter tum q̄
 sacramētaliter ipsum sumere possunt etiā mali
 spūaliter aut non nisi boni. tū quia sumptō sacra
 mentalis ad spūalem tanq̄ in finē suum ordina
 ta est. **Quid** est hoc q̄ ppter indignitatem inse
 curitatē timorē vel huilitatem vel q̄ cuiq̄z aliam
 causam vis sacramento carere. a sacramenti tū
 habē effectū. **Quid** enim ratiōis est querē finē
 a nolleire p̄ medium. fructū desiderāē a arborem
 fugere. thesaurū petere a nolle eū vna cū sermō
 recipe in quo a graci⁹ suscipitur a meli⁹ custodi
 tur. **Conscientia** Non videtur oīno esse sine
 ratiōe si magis cupio cristū habere spūaliter q̄
 sacramentaliter. illud est em̄ simpliciter necessa
 rium ad salutē istud nō sic. **Itē** dū conor ad deū
 habendū spūaliter orando vel alia via siue ose
 quar intētum siue non. nō est tamē maius q̄ añ
 vel ibi nouum piculum. nā si osequare planum ē
 q̄ ipsa grā veniens etiā de indigno dignum fa
 cit. si autem non saltem ego nō facio irreuerentiā
 deo a sacramento quā ille exhibz qui sacramen
 taliter suscipit corpus ihesu cristi. et cristū spūali
 ter non habz. **Remotio** occasionum sub tra
 hendū se a sacramento. **Ratiō** Qui nō libēter
 cōicat facile inuenit occasionem abstīnēdi sicut
 scripsum est. **Occasionē** querit qui vult recedere
 ab amico. **Si** ergo vis expectare donec certa et

omnino secura communices feustra tecum batte
nus disputando laborauí. Nam in principio no
lui certitudinem promittere sed sub hoc pacto co
uenimus q̄ illud agēdum esset ad quod ratio
biliora motiua haberētur. Nunc ergo ut tenda
mus ad finem et apparere possit q̄ rationabile sit
hoc motiuum cui sic constanter inuiteris ponat
hominem qui adhibita diligentia pro modulo
sui posse et oportunitatis sue sic se ad communionem
disponit q̄ nichil scit sibi restare ex debito facien
dum. et si quid agendum intelligeret. paratus es
set nec vellet negligere. Solum hoc obstat sibi q̄
in dubio velut tu dicis in periculo est q̄ forte est
indignus. Vtrum melius securius et rationabi
lius sit talem abstinere q̄ accedere in hoc casu. **Cō**
scientia Hoc est quod quero. **Racō** Si hunc
melius est abstinere male consolati essent omēs
deuoti qui frequenter cōicant ynimo omnes cō
municantes magis periculosam ptem eligerent
solis illis exceptis qui se in statu gratie cognosce
rent ex reuelatione diuina. Etiam tunc omnino
periculosum esset fieri sacerdotem maxime talem
qui sepe ad celebrandum esset ratione officij vel
beneficij obligatus. Item cum huāno mō securi
tas haberi nō possit et p̄ om̄is nec hoc quod dicis
eē piculū euitari de? instituēdo hoc sacramentū
et etiā eius statuēdo perceptionem quotidianā q̄

missarū celebracōnem preciperent vel cōsulerent
 hominibus qđ insecuri⁹ est ⁊ p̄ sequēs ad picu-
 lum ponerent qđ dicere est impiū et absurdum
 Preterea si vis qđ libet op⁹ obmittere nisi sis se-
 cura qđ non pecces in eo pauca erunt ut puto q̄
 facies. Et mirabile videtur si illud dubium ⁊ inse-
 curitas p̄ponderaē debēt omnibz motiuis que ad
 accedendum possunt inducere. **S**z ut de omnibus
 alijs taceam hic volo respondeas an non debeat
 homo preferatim talis de quo casu posui magis
 speraē de misericordia dei. q̄ ex peccatis suis timē
 vel diffidere. **C**onscientia debet omnino ⁊ in-
 cōpabiliter magis sicut infinite maior est dei pie-
 tas. alias enim grauiter peccat ⁊ magnā diuine
 pietati facit iniuriā. **R**acō Et quō in hac ma-
 teria ⁊ casu de quibz cōferim⁹ pl⁹ sperat de miseri-
 cordia dei q̄ de peccis timeat vel diffidat ille que
 plus mouz ad abstinendū solus timor peccati q̄
 soletur ⁊ ad accedendum moueat tota misera-
 cōnum dñi multitudo. **V**bi enim de dei dementia
 maior esset fiducia timor de idignitate i retrahē-
 do mentē nequa q̄ p̄ualeret. **I**llud siquidē inē
 duo me pl⁹ cōsetur trahere qđ plus sequor. **A**ttē
 de ergo ne eā de qua dixisti deo irroges iniuriā
 dū ppter solum illū timorē a cōione te remoues
 ⁊ grau⁹ pecces dimittēdo q̄ sumēdo. **J**uxta sen-
 tenciā b **A**mbrosij i quadā oratione sic dicentis

Gratū est dñe q̄ ad mensam tuam mundo corde
ā innocentibus manibus non venim⁹ sed graui⁹
est si de peccatis metuimus ⁊ sacrificium non ed
dimus. **C**onscientia Mirabiliter agis mecum
q̄ inde michi accedendi causam elicis. Vnde ego
traho abstinendi motiuum. Et vbi suadebam eā
de accessu periculum ⁊ tu michi de abstinendo eq̄
lis vel maioris periculi ⁊ peccati terrorem indu
cis. Delectabile est autem sic vinci vbi excludit
timor qui penam habet ⁊ tam cōsolatoria fidu
cia ministratur. Optime persuasiones ad acceden
dum. **R**acō Ex quo tibi placent persuasiones
huiusmodi accipe ⁊ istam nōne magis periculo
sum est eum abstinere q̄ accedere qui pluā signa
habet secundū deo placere q̄ primum. **C**onsci
entia Effet omnino. **R**acō Ille autē de quo ca
sum posui multa signa habet circa celebracōnem
vel communionem deo placere. Primū quia de⁹
posuit in potestate hominis q̄ si vult potest susci
pere deum suum quasi diceret. ecce coram te sum
in me nō deficit. tecū ero si me hñe volueis. Secūdo
q̄ dedit ei bonā voluntatem non peccandi ⁊ con
missa emendandi. Tercō quia dedit ei desiderii
cōionis ⁊ amabilē p̄sentie ihu xpi fontē dulcedis
filii ⁊ grē. Rēto q̄ deliciae ihu xpi sūt eē cū filiis ho
minū ut dicit p̄ salomonē ⁊ cui dubiū qñ ex deli
cijs eēndi cum filiis hominum de⁹ instituit hoc

venerabile sacramentū ut nedum spūalem sed
 ⁊ corpalem sui p̄sentiam exhibetꝫ quanta autē
 igratitudo quāta puerfitas dimis delicijs nō daē
 locū h̄ miserabiliter denegatꝫ. **V**ide nūc si tot ha
 beas signa quibus deo cōionem displicere igno
 scas. **C**onsciētia Ego nullum scio nisi scrupu
 lū cōscientie de peccatis nondū emendatis v̄l ne
 min⁹ disposita accedā vel aliquā negligētiam cō
 mittā ⁊ sic nouū peccatū incurram. **Q**ualiter
 p̄ter scrupulum cōscientie de peccatis sit p̄termit
 tenda sacra cōio. **R**acō Etā si certa peccata
 haberes: nonne magis dignū estꝫ ut dimitteres
 peccata p̄ter sacramentū ut illud posses accīpe
 q̄ q̄ p̄ter peccata cōionem obmitteres. **C**on
 sciētia Esset v̄tūqꝫ nā ⁊ peccata eēnt dimittēda
 etiā si sacramentū non esset institutum. **R**acō
Optime dicis quāto magis ergo dimittēda sūt
 p̄ter affectuōnem tāti homī. **S**i vero habes scri
 pulū vel dubium: habes itez quid facias. ut sez
 doleas de q̄to hoc est ex culpa tua. cōfitearis sal
 tem ad cautelā ⁊ ad satisfaciendū submittas te
 pure iudicō homī confessoris si copiam ei⁹ habes
 v̄l paratus sis ad hoc q̄ p̄mū posset talem habē
 qui te dirigere valeat in hoc casu. **S**i autē credis
 aut times te indispositam: iterum habes quid fa
 cias ut viz te q̄to etiā disponē studiose coneris
Si times de negligentia committenda adhibe

diligentiam a cōmitte te gratie dei. **V**nde cum i
omnibus que possunt te retrahere habeas quid
agendū sit a si quidē illa feceris pro posse tuo suf
ficiat nec est aliquod piculum salutis. etenim qui
creder; se contritū de peccatis a esset solum attri
tus. quāuis esset indignus a in peccatis. quia tū
faceret qd̄ i se est nec indigne sumeret nec de no
uo peccaret mortaliter accedendo. **I**gitur manife
stum est q̄ quādo cūq; huic officio vel huic opi
cōmode a oportune vacare potes nec aliquod ca
nomicū obstat nullam poteris causam dimitten
di habē vel fingere nisi malitiā aut negligētiā
aut pigritiā tuā que sunt cause irracōnabiles
a dampnose. **C**onscientia Rūa igitur dicit q̄
si sū indisposita deleo me disponere. queso ut et
am quomodo illud agē debeam exponas a p̄ qd̄
mens se dispositam possit agnoscere. **D**e modo
dispositōis incipientiū ad perceptōnem sacramē
ti. **R**acō Non est omnīū vnus disponendi mō
sed alius incipientiū. alius proficiētiū. alius
p̄fectorum incipiēs a de nouo ad deū conuersus
probet seipsum an peccasse se doleat a confessus
sit peccata saltem mortalia vel saltem quantum i
ipso est paratus sit confiteri penitentiam sub
iē a satisfaccere. et vtrum habeat bonam volun
tatem vitādi peccata a seruiēdi deo. a an faciat
ad hoc diligentiam suam pro oportunitate loci

tps a viriū q̄ dia enī quis in istis deficeret nūq̄
 deberet accedere. Deinde probet an de primo fue
 rit in aliquo graui peccato. de quo licet in raōne
 doleat. adhuc tamē affect⁹ suus non sit bene pur
 gatus. s; occupata sit fantasia a mēoria delectacō
 nibus et cōmocōibus p̄stimis etiā preter volūta
 tem grauiter inq̄natā a caro adhuc nimis vhe
 menter impediāt spiritū a ei non solū ad deuocōz
 non fūiat sed rebellet. **Q**uid enim ut ap̄t bernh.
 sup cāntica sermone. 3. recētī adhuc resp̄sus pul
 uere orē sacra cōtinges heri tractus de luto ho
 die vultū glorie p̄sentaris q̄si diceret nullo mō
 deinde probet si non habeat ex culpa vel ex ne
 gligētia sua notabile deuocōnis impedimentū ut
 pote pollucōnem corpis. vel magnā distractioēz
 animi. **P**ostremo si nō sit nimis indispositus ad
 omnē deuocōnem etiā preter culpam a negligē
 tiam suam utpote si esset grauat⁹ capite vel pres
 sus sompnolentia aut nimū tediōsus. hec enim
 sunt pro quib; a cōione est abstinendū quācūq;
 non est aliqua necessitas. nam in necessitatis ar
 ticulo aut in piculo mortis sufficit habē illa p̄us
 descripta. si ista immediate posita nō possunt ha
 beri. **Q**ualiter p̄ficiētes cōicare debēt. **P**rofi
 cienti vero qual debeat eē ois q̄ sepe aut frequē
 cōicacē p̄ponit nō sufficiūt hec p̄dicta s; tota vita
 sua debet esse p̄paracō ad suscepōnem t̄ate rei

precipue in mortificando vicia fugiendo vanitates et occasiones peccatorum. etiam leuium et venialium occupationesq; non necessarias in quibus potest homo auerti a seriosa custodia cordis sui. nec non exercendo se in virtutibus. et exercitando se per meditationem ad immensum timorem. profundam humilitatem amorem ardentem feruens desiderium supernorum. inferendo se vulneribus ihesu christi. copaciendo peccatoribus commedando se et credendo sancte matri ecclesie in nullo de se aut meritis suis sed de dei pietate vehementer confidendo. Nam cum constat hoc sacramentum institutum esse in memoriam dominice passionis et mortis. in pignus amoris. in medium vnionis et incorporationis ac transformatiois in ihesum christum. quilibet tantomagis quisq; dispositus est. quanto plenius mundi concupiscencijs et delectationibus carnis moritur aut mori conatur et communicando ihesu christi passionibus eidem consepelitur in mortem ut summe desideret vnum esse cum christo ihesu. si bñpsi mori ut ihesus christus uiuat in eo. quatenus possit dicere cum Apostolo viuo aut iam non ego uiuit vero in me christus per quodam q; igitur exercitium homo ad ista amplius promouet sit lectio meditatio. oratio. predicatio. operum misericordie spirituale vel corpale. per illud magis

ad cōionem disponitur. et ex hoc patz error pluri
 moꝝ qui multum affligunt se ieiunant. orant aut
 vigilant etiam intātam q̄ sensus obruitur et ab
 omni deuocōne impeditur potius q̄ pmouetur
 et habēt aliq̄ vicia in se vel affectioēs carnales
 vel mundanas que nō curant mortificare ut pote
 aliquā malam vel scandalosā cōsuetudinē amorē
 vel tāctorem ad homines complacētiam ad ludos
 aut alias cōsolacōnes vel cōcupiscenciā ad diuī
 cias que si dimittūt ad tpus nullaten⁹ tñ renū
 ciare pponūt s̄ p̄mptissime redeūt et quicq; feruē
 cius q̄ antea. **H**oꝝ autē cōtemptus detestacō et
 mortificacō plus valeret eis et eos magis dispoē
 ret q̄ istis retentis decantacō mille psalmozum
Nōnulli etiam cōicaturi intantum se volunt ab
 strahere ut recusent homines i arto positos etiā
 in necessarijs et salubribz expedire qđ eum vtiq;
 qui sui iuris est et nouit vult ac pōt p̄desse misero
 potius reddit se indispositum q̄ dispositū. **D**e
 p̄fectis. **Q**ui vero p̄fecti sunt ita q̄ iam appren
 derūt ea ad que p̄ficiens tendit pro vehemēti de
 siderio qđ habent ad cristum ihesum non possunt
 sustinere eius absentiam et q̄ non possunt eū re
 uelata faciē cōtemplari in gloria. saltē pro cōso
 lacōne sua. volunt eo modo quo possunt eius
 seui presentia aspirant ad amplexus petunt os
 culum videre cupiunt et expimentaliter gustare

q̄ suavis est dñs ut in dulcore suauitatis et i forti-
tudine cibi illi⁹ ambulent vsq; ad montem dñi
id est ad bñtudine sempiternam ad qua⁹ sequē-
dam p̄ viatico datum est nobis corp⁹ dñi nostri
iesu cristi qui cū patre et spū sancto viuūt et re-
gnat in secula seculoz Amen. z. . . z.

Explīcīt **E**xortacō seu **D**ialogus. **D**e discepta-
cōne **C**onsciē et **R**ationis. de frequēter aut raro
celebrando. aut cōicando. **E**dicitur per **V**enera-
bilem **M**agistrū **M**athēū **D**e **C**rakouia. **S**a-
cre **T**heologie p̄fessorē **S**tudij **P**ragē. z. . . z.